

## SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 18/1998 vp

**Hallituksen esitys kulttuuriomaisuuden luvattoman tuonnin, viennin ja omistusoikeuden siirron kieltämiseksi ja ehkäisemiseksi tehdyn yleissopimuksen ja varastetuista tai laittomasti maasta viedyistä kulttuuriesineistä tehdyn Unidroit'n yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä**

### JOHDANTO

#### *Vireilletulo*

Eduskunta on 3 päivänä marraskuuta 1998 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmisteltavasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen kulttuuriomaisuuden luvattoman tuonnin, viennin ja omistusoikeuden siirron kieltämiseksi ja ehkäisemiseksi tehdyn yleissopimuksen ja varastetuista tai laittomasti maasta viedyistä kulttuuriesineistä tehdyn Unidroit'n yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 185/1998 vp).

#### *Lausunnot*

Sivistysvaliokunta on pyytänyt esityksestä perustuslakivaliokunnan lausunnon. Lausunto (PeVL 47/1998 vp) on tämän mietinnön liitteenä.

#### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ulkoasiainsihteerin Raili Lahnalampi, ulkoasiainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Matti Savolainen, oikeusministeriö

- hallitusneuvos Erkki Norbäck, opetusministeriö
- hallintojohtaja Heikki Halttunen, Museovirasto
- yksikön johtaja Jussi Kuusanmäki, Kansallisarkisto
- päälakimies Arto Lillman, Tullilaitos
- vs. sihteerin Pirjo Pihlaja, Kirkkohallitus
- metropoliittia Leo, Suomen ortodoksisen kirkon kirkollishallitus
- osastonjohtaja Leena Pärssinen, Helsingin yliopiston kirjasto
- puheenjohtaja Arthur Aminoff, Suomen Anttiikkikauppiat ry
- puheenjohtaja Tapani Vinkala, Suomen antikvaariset kirjakauppiat ry
- kirjakauppias Jan Strang, Suomen Antikvariattiyhdistys ry
- pääsihteerin Anja-Tuulikki Huovinen, Suomen museoliitto.

Lisäksi Valtion taidemuseo on lähettänyt valiokunnalle kirjallisen lausunnon.

## HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Pariisissa 14 päivänä marraskuuta 1970 tehdyn kulttuuriomaisuuden luvattoman tuonnin, viennin ja omistusoikeuden siirron kieltämistä ja ehkäisemistä koskevan yleissopimuksen sekä varastetuista tai laittomasti maasta vietyistä kulttuuriesineistä Roomassa 24 päivänä kesäkuuta 1995 tehdyn Unidroit'n yleissopimuksen.

Pariisissa vuonna 1970 tehdyn Unescon yleissopimuksen pääsisältönä on kansainvälisen yhteistyön järjestäminen kansallisen kulttuuriomaisuuden suojelemiseksi. Sen tarkoituksena on yhtäältä estää kunkin valtion kulttuuriperinnöksi luokitellun kulttuuriomaisuuden luvaton siirtäminen ulkomaille ja toisaalta valtioiden yhteisin toimin jäljittää ja palauttaa luvattomasti siirretty kulttuuriomaisuus alkuperämaahansa. Unescon yleissopimus sisältää yleisluonteiset määräykset kulttuuriomaisuuden suojelemisesta. Erityisesti kulttuuriomaisuuden palauttamista koskevien kysymysten osalta on pidetty tarpeellisenä yksityiskohtaisempia määräyksiä. Roomassa vuonna 1995 tehty Unidroit'n yleissopimus sisältääkin yksityiskohtaiset määräykset varastettujen ja laittomasti maastavietyjen kulttuuriesineiden palauttamisesta täydentäen

Unescon yleissopimusta niiltä osin kuin sitä on Suomessakin pidetty puutteellisenä.

Unescon yleissopimus tuli kansainvälisesti voimaan 24 päivänä huhtikuuta 1972. Suomen osalta yleissopimus tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua ratifioimiskirjan tallettamisesta. Unidroit'n yleissopimus tuli kansainvälisesti voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1998. Suomen osalta yleissopimus tulee voimaan kuudennen kuukauden ensimmäisenä päivänä Suomen ratifioimiskirjan tallettamisen jälkeen.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus kulttuuriomaisuuden luvattoman tuonnin, viennin ja omistusoikeuden siirron kieltämiseksi ja ehkäisemiseksi tehdyn yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja lakiehdotus varastetuista tai laittomasti maastavietyistä kulttuuriesineistä tehdyn Unidroit'n yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja yleissopimuksen soveltamisesta. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin yleissopimukset tulevat Suomen osalta voimaan.

Eduskunnalle on samanaikaisesti annettu hallituksen esitys laiksi kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta. Eduskunta on 11.12.1998 hyväksynyt esityksen.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

### *Perustelut*

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä.

Yleissopimus kulttuuriomaisuuden luvattoman tuonnin, viennin ja omistusoikeuden siirron kieltämiseksi ja ehkäisemiseksi ja yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymistä koskevat lakiehdotukset selkiyttävät valiokunnan mielestä kulttuuriomaisuuden turvaamiseen liittyviä säädöksiä ja määrittävät kansainväliset

menettelytavat. Hyväksyessään yleissopimuksen sopimuspuolet sitoutuvat kunnioittamaan kunkin valtion kulttuuriomaisuutta. Tämän perustana on valiokunnan mielestä oikea periaate, että kulttuuriomaisuus on koko ihmiskunnan yhteistä perintöä. Toisaalta sopimus ei rajoita kulttuuriomaisuuden luvallista vaihtoa, mikä puolestaan edistää kansakuntien välistä yhteisymmärrystä. Mahdollisuudella kulttuuriomaisuuden vaihtoon on merkitystä erityisesti museoille ja keräilijöille samalla kun se edistää kansojen kulttuurituntemusta.

Valiokunta pitää tärkeänä yleissopimuksen sisältämää periaatetta, jonka mukaan kukin val-

tio itse määrittelee arvokkaana ja suojelemisen arvoisena pitämänsä omaisuuden oman historiansa ja kulttuuritaustansa mukaisesti.

Perustuslakivaliokunta on antanut hallituksen esityksestä lausunnon sivistysvaliokunnalle. Perustuslakivaliokunnan mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

#### **Päätösehdotus**

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että eduskunta hyväksyy ne Pariisissa 14 päivänä marraskuuta 1970 kulttuu-*

*riomaisuuden luvattoman tuonnin, viennin ja omistusoikeuden siirron kieltämiseksi ja ehkäisemiseksi tehdyn yleissopimuksen ja varastetuista tai laittomasti maasta viedyistä kulttuuriesineistä Roomassa 24 päivänä kesäkuuta 1995 tehdyn Unidroit'n yleissopimuksen määräykset, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen, ja*

*että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.*

Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kirsti Ala-Harja /kok  
jäs. Tapio Karjalainen /sd  
Ossi Korteniemi /kesk  
Risto Kuisma /rem  
Reino Laine /vas  
Markku Markkula /kok

Päivi Räsänen /skl  
Aino Suholu /kesk  
Säde Tahvanainen /sd  
Hannu Takkula /kesk  
Ulla-Maj Wideroos /r  
vjäs. Riitta Korhonen /kok.